

ІСТОРИЯ ВИКОНАВСТВА

IV народний

(конспект лекцій, рекомендована література, відеозаписи)

Самостійно опрацьовуємо, паралельно йде робота над рефератом. Всі питання через електронні ресурси та мобільний телефон.

16.03.2020.

Тема: Концертні цимбали та їх розвиток на теренах України. Творчі портрети Д. Попічука, А. Агратіни, Б. Барана

Конспект лекції:

Еволюція цимбалів в українській музичній культурі: від учасника ансамблю чи оркестру до набуття солюючої ролі, а із становленням академічної виконавської школи – статусу самостійного професійного інструмента.

Д. Попічук. Біографічні дані. Характерні риси виконавського стилю: ідеальна чистота інтонування, наповнене і насичене звучання інструменту в будь-якому регістрі, рівність звучання всіх голосів цимбального фактури, висока віртуозність, тонка і гнучка нюансування. Протягом усього свого творчого життя сольного виконавства перевага ансамблевого музикування. Роки роботи в консерваторії: учні, творчий дует цимбалістів зі студентом Г. Агратіною. Майже на всіх концертах Д. Попічук не тільки талановитий цимбаліст, але і віртуозний виконавець на багатьох народних духових інструментах (сопілка, флюяра, ріжок, окаріна, тилинка та ін.). Роки творчого керівництва та плідної роботи Д. Попічука у фольклорному ансамблі «Козаки» Національної капели бандуристів України.

Г. Агратіна – етапи творчого шляху одного з найяскравіших представників цимбального мистецтва не тільки України, а й світу та голови київської цимбальної школи сьогодення. Основні сторони творчої діяльності цимбаліста (виконавець, педагог, майстер з виготовлення інструментів, аранжувальник) та характерні риси його індивідуального виконавського стилю: поєднання тонкого нюансування і філіровки звуку, використання багатотембровості цимбалів, багата палітра манер гри. Роки плідної праці у НАОНІ України.

Т. Баран: грані діяльності відомого музиканта, яскравого представника та голови західноукраїнської цимбальної школи. Вчений Т. Баран – автор багатьох книг і статей. Ним сформовано та апробовано власний напрямок сучасної цимбальної теорії, а його наукові праці мають певне обґрунтування для подальшого розвитку цимбальної наукової думки в Україні. Т. Баран – засновник сучасної львівської виконавської цимбальної школи; науково-методична та педагогічна сфера діяльності цимбаліста демонструє практичне втілення всіх його наукових розробок і дослідницьких інтересів. Виконавська діяльність Т. Барана затвердила статус сольного виконавця-цимбаліста в царині української культури, сформувала індивідуальний стиль виконання, важливою рисою якого стає композиторський підхід. Просвітницька сфера діяльності Т. Барана заснована на популяризації цимбалів на всіх рівнях, налагодженні виготовлення інструментів на львівській фабриці «Трембіта», членстві і

діяльності у благодійній організації (світового співтовариства) Ротарі клубу «Львів-Леополіс».

Рекомендована література:

Т. Баран	Цимбали та музичний професіоналізм: підручник
А. Гайденко	Цимбаліст Георгій Агратіна
В. Гуцал	Георгій Агратіна – Цимбали
М. Давидов	Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): підручник для вищ. та серед. навч. закладів
Б. Сюта	Цимбаліст Тарас Баран
О. Юрченко	Універсалізм творчої особистості Тараса Барана

Відеозаписи:

Г. Агратіна:	https://www.youtube.com/watch?v=pMySgHuSKts
Т. Баран:	https://www.youtube.com/watch?v=87pDWc-j56I
Твори Д. Попічука:	www.youtube.com/watch?v=er8zrlnSn4c , https://www.youtube.com/watch?v=Lx8WuCfr6r4

23.03.2020

Тема: Виконавські цимбальні школи України. Твори для цимбалів кийвських, львівських та харківських композиторів

Конспект лекції:

Авторські виконавські цимбальні школи України.

«Кийвська цимбальна школа» – історія зародження народно-інструментального професіоналізму в Києві та засадничі риси школи. Етапи появи та творчий шлях кийвських професійних колективів, в яких цимбали є невід'ємним інструментом, домінування ансамблевого та оркестрового виконавства над сольним. Риси виконавських стилів яскравих представників школи різних поколінь – В. Ватаманюка, Д. Попічука, В. Овчарчина, А. Войчука. Особливість школи – асиміляція виконавських традицій (представників західноукраїнської та кийвської шкіл); широке розповсюдження саме оркестрової функції цимбалів та існування класу цимбалів у НМАУ імені П. І. Чайковського як епіцентру вищої освіти.

«Західноукраїнська цимбальна школа» – традиції та новації найдавнішої виконавської школи України. Історичні факти становлення її чотирьох відгалужень з центром у Львові та довідки про їхніх лідерів у різні роки: волинської (Р. Скіра, С. Мельничук, П. Хлебнік), буковинської (І. Міський, М. Щербань), львівської (Г. Казаков, Р. Ватаманюк, Т. Баран) та закарпатської (Л. Ленарт). Західноукраїнській цимбальній школі притаманні характерні регіональні відмінності (в силу географічних розташувань та сусідства шкіл з іншими країнами-сусідами); наявність освітніх ланок (школа, училище, вуз) із різним домінуванням у тому чи іншому регіоні; активна концертна, громадська, наукова та видавнича діяльність представників школи. Традиції саме західноукраїнської школи є виток для формування цілісної національної цимбальної школи.

«Харківська цимбальна школа» – наймолодша українська цимбальна школа на чолі з її фундатором О. Костенко. Ситуація виконавства на цимбалах

в Харкові до появи системного професійного навчання. Характеристика концертної практики представників харківської школи (солістів і колективів) протягом її існування. Роль політембрових ансамблів, які на сучасному матеріалі та у руслі потреб сьогодення розвивають традиції «троїстих музик». Відмінна риса харківського виконавства – змішування російської, білоруської та української традицій. Творча біографія О. Костенко (наявність практики музикування на білоруських цимбалах та привнесення цих традицій в харківський регіон). Характерні риси школи: змішування білоруських та українських традицій у навчанні гри на цимбалах; складання та функціонування протягом багатьох років чіткої освітньої системи, заснованої на спадкоємності етапів навчання (школа-училище-вуз); активна концертна діяльність солістів і молодих колективів, численні творчі проекти, що залучають і учнів школи, і визнаних концертуючих цимбалістів; активізація науково-дослідної та методичної діяльності молодих представників школи.

Оригінальні жанри для цимбалів Г. Агратіни, Ю. Алжнева, А. Гайденка, І. Гайденка, В. Дмитренка, Л. Донник, Д. Задора, Л. Котохіна, Б. Котюка, С. Кушнірука, Д. Попічука, В. Сирохватова, М. Стецюна, В. Теличко.

Рекомендована література:

Т. Баран	Цимбали та музичний професіоналізм: підручник
Ю. Гулянич	Становлення і розвиток львівської цимбальної школи
М. Давидов	Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): підручник для вищ. та серед. навч. закладів
В. Овчарчин	Видатні цимбалісти та їх історичний внесок в розвиток і становлення цимбалів в Україні
О. Юрченко	Жанрово-стильові засади професійного цимбального мистецтва України: дис. канд. мист-ва

Відеозаписи:

Школи:

київська:

https://www.youtube.com/watch?v=ubF4WtZ_B60

львівська:

<https://www.youtube.com/watch?v=N49vuvNWriU>

<https://www.youtube.com/watch?v=1D4AY2JLuMA>

харківська:

https://www.youtube.com/watch?v=__ZAjNTWFDs

В цих відео виконуються оригінальні цимбальні твори українських композиторів.

30.03.2020

Тема: Балалайка та відомі виконавці. Твори М. Будашкіна, Ю. Шишакова, О. Шалова, А. Кусякова. Харківська виконавська школа

Конспект лекції:

Еволюція домри у балалайку як інструменту спочатку аматорського виготовлення. Загальнослов'янські коріння терміна «балалайка». Напівкругла і сферична форми балалайок XVIII століття. Витіснення таких балалайок до середини наступного століття балалайками з трикутним корпусом. Танцювальна музика на балалайці. Видатний композитор, скрипаль та диригент І. Хандрошкін як віртуоз-балалаєчник.

Мистецтво гри на балалайці на початку ХХ століття. Концертна діяльність Б. Трояновського; його виступ у Ясній Полянці у Л. Толстого. Відгуки великого письменника про гру цього балалаечника. Особливості виконавських програм музиканта. Знамениті балалаечники перших десятиліть століття О. Доброхотов, К. Плансон, С.Большой.

Діяльність В. Андреева по організації оркестрового виконавства на балалайках. Створення Ф. Пасербським теситурних різновидів балалайки та організація В. Андреевим «Гуртка любителів гри на балалайках». Перші виступи колективу (1888) як процес зародження оркестрового балалаечного музикування.

Характеристика балалаечного виконавства в 1917-1941 роки. Зародження професійної освіти на балалайці – внесок О. Ілюхіна.

Є. Блінов – вихованець Київської консерваторії по класу М. Геліса, основоположник сучасної школи народно-інструментального виконавства на Уралі. Ініціатор створення безлічі творів для балалайки композиторів України та Уралу. Затвердив балалайку в якості повноправного академічного інструменту.

Творчість відомих віртуозів – В. Нагорного, Б. Феоктистова, Н. Хаврошина, М. Рожкова, О. Шалова.

Сучасні виконавці – В. Зажигін, А. Горбачьов, О. Архиповський, та інші.

Становлення балалаечного професіоналізму на теренах сучасної України. Відкриття класів навчання гри на балалайці у ВНЗ України. Ю. Алексик – співець української балалайки. Факти творчої біографії. Педагогічна, виконавська, диригентська, музично-громадська діяльність музиканта. Принципи та настанови творчого життя митця. Інтонуюча природа інструменту.

Харківська балалаечна виконавська школа від витоків до сучасності. Її характерні риси, концертне життя, методичні досягнення.

Твори для балалайки М. Будашкіна, Ю. Шишакова, О. Шалова, А. Кусякова – різножанровість та композиторські стилі.

Рекомендована література:

М. Давидов	Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): підручник для вищ. та серед. навч. закладів
О. Єфременко	Харківському музичному училищу ім. Б. М. Лятошинського – 120 років
В. Зеленюк	Харківська академічна школа народно-інструментального мистецтва
М. Імханицький	Історія виконавства на російських народних інструментах
М. Імханицький	Становлення струно-щипкових народних інструментів у Росії
О. Костенко	Історія відділу народних інструментів Харківського музичного училища ім. Б. М. Лятошинського

Відеозаписи:

- Є. Блінов: <https://www.youtube.com/watch?v=qbTOVU-Vvwc>
<https://www.youtube.com/watch?v=mtu1MU8mmrc>

- В. Нагорний: <https://www.youtube.com/watch?v=Smw-0ce1bg8>
- Б. Феоктистов: <https://www.youtube.com/watch?v=5OGIbzHtu8Y>
<https://www.youtube.com/watch?v=sQ8M9BA2wys>
- М. Рожков: <https://www.youtube.com/watch?v=wgwW1wglK8o>
- Ю. Алексик: <https://www.youtube.com/watch?v=Yrtq-QZ-aLg>
- В. Зажигін: <https://www.youtube.com/watch?v=GL9fSWZXBQI>
- А. Горбачьов: <https://www.youtube.com/watch?v=acHEzfvLRUw>
- О. Архиповський: https://www.youtube.com/watch?v=8gm_RKqeUNA
- О. Мурза: <https://www.youtube.com/watch?v=8XuSjJey2m8>
- О. Костогриз: https://www.youtube.com/watch?v=Wl6irX_xg1U